

Stockholm 2025-11-21

kopia till
u.s.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan (SOU 2025:72)

Sammanfattning

- Sveriges Skolledare bifaller förslag 5.2.5 om att en nationellt bestämd ersättning till resursskolorna bör föregås av en närmare definition av målgrupp och uppdrag.
- Sveriges Skolledare har förståelse för utredarens bedömning 9.1.2 att avstå från att föreslå en vägledande norm för fritidshemmet i nuläget. Samtidigt vill förbundet poängtera att just fritidshemmets verksamhet skulle vara allra mest betjänt av en vägledande norm, då skillnaderna i ambition mellan verksamheter är så pass omfattande.

Sveriges Skolledare uppmanar regeringen att inte släppa tanken på någon form av kvalitetssäkring även för fritidshemmets verksamhet och återkomma i frågan när förutsättningarna finns på plats.

- Sveriges Skolledare bifaller förslaget 9.2.2 om en vägledande norm som beräknas på nettokostnaden och ser att det har potential att bidra till ökad likvärdighet i resursfördelningen mellan olika skolhuvudmän.

Sveriges Skolledare har dock en grundläggande invändning mot att modellen utgår från dagens redovisade kostnad för förskoleklass och grundskola eftersom måluppfyllelsen inte är vad den borde vara överallt. Dagens finansiering är uppenbarligen inte tillräcklig för att kunna ge alla elever tillräckliga förutsättningar att nå målen för verksamheterna.

Förbundet uppmanar därför regeringen att, utöver de löpande kostnadsuppräkningsutredarens föreslår, inledningsvis också väga in en ambitionshöjning i modellen. Annars riskerar vi att normen

fastställs till att en viss andel av eleverna i årskurs nio ska misslyckas att nå gymnasiebehörighet, vilket måste ses som svek.

- Sveriges Skolledare ställer sig bakom utredarens förslag 9.4.1 att beaktandet av den vägledande normen ska skrivas in i skollagstiftningen i syfte att uppnå tillräcklig tydlighet. Förbundet kan inte se att dokumentation av hur kommunen har beaktat normen innebär någon större administrativ belastning.
- Sveriges Skolledare har inga invändningar mot utredarens förslag 9.4.3 om ikraftträdande men ser med viss oro på den arbetsbelastning som alla de föreslagna reformerna sammantaget kommer att innebära för skolans ledning och styrning.

Förbundet utgår ifrån att de budgetsatsningar som åtföljer reformerna även kommer att komma verksamheterna till del,

- Sveriges skolledare har inget att invända mot förslagen 10.5.1 om hantering av dels merkostnader för utbudsansvaret, dels tillskott och minskningar under budgetåret.
- Sveriges Skolledare bifaller förslag 10.5.2 om villkorade belopp för resursskolor och andra ändamål.
- Sveriges Skolledare har inget att invända mot förslag 10.5.4 om ikraftträdande och övergångsbestämmelser.

Övergripande synpunkter

Sveriges Skolledares uppfattning är att denna utredning har ett av de viktigaste uppdragen. Det är inte rimligt att villkoren för olika barn och elever ska variera så mycket beroende på var de bor och vilken skola de går i. Samtidigt menar förbundet att den bästa lösningen på den växande likvärdighetsproblematiken vore att införa en statlig finansiering i form av ett så kallat sektorsbidrag. Utredarens direktiv omfattade inte en sådan reform, vilket Sveriges Skolledare beklagar.

Bedömning 5.1.5 En nationell norm bör inte tas fram för anpassad grundskola.

Sveriges Skolledare delar utredarens bedömning.

Förslag 5.4.3 Den nationella kostnadsstatistiken

Utredaren bedömer att den nationella kostnadsstatistiken är tillräckligt tillförlitlig för att ligga till grund för de beräkningar som föreslås men att utvecklingspotential finns.

Det är svårt för lekmän att förstå exakt vad som gör att den redovisade nettokostnaden för förskoleklass och grundskola hos olika huvudmän varierar så pass mycket även efter att justeringar gjorts för olika former av icke-påverkbara förutsättningar enligt utredarens modell. Utredaren landar i bedömningen att det handlar om huvudmännens prioriteringar och skillnader i effektivitet.

Sveriges Skolledare ser det som både intressant och viktigt att fortsätta analysera dessa samband i syfte att nå bästa möjliga välfärd för varje insatt skattekrone och ställer sig därför bakom utredarens förslag.

Förslag 5.2.5 En nationellt bestämd ersättning till resursskolorna bör föregås av en närmare definition av målgrupp och uppdrag.

Utredaren konstaterar att det i dagsläget saknas regleringar kring vad så kallade resursskolor ska erbjuda och variationen mellan kommunerna i finansieringen är omfattande. Utredaren landar i att föreslå regeringen att låta utreda frågan och därefter fastställa en närmare definition av resursskolans målgrupp och uppdrag.

Utredaren konstaterar att en sådan utredning kan innebära en prövning av en ny skolform för elever som inte har förutsättningar att nå kunskapsmålen inom grundskolan men som inte heller ingår i den anpassade grundskolans målgrupp.

Sveriges Skolledare noterar att många medlemmar lyfter upplevd frustration kring just denna grupp elever, vars behov ofta uppfattas som svåra att fullt ut möta i dagens system. Förbundet bedömer att det vore värdefullt med en bredare belysning av problematiken och de förslag till lösningar som står till buds och ställer sig därför bakom utredarens förslag.

Bedömning 5.5.4 Ersättningen följer eleven

Sveriges Skolledare har inget skäl att ifrågasätta utredarens bedömning.

Bedömning 8.3 Inte lämpligt att införa en bindande skolpengsnorm i nuläget

Utredaren gör bedömningen att det inte bör införas en bindande nationell skolpengsnorm i dagsläget. Sveriges Skolledare har inga skäl att ifrågasätta utredarens bedömningar men uppmanar regeringen att följa hur ersättningsnivåerna utvecklas för att eventuellt kunna återkomma i frågan.

Bedömning 9.1.2 Ingen vägledande norm för fritidshemmet i nuläget.

Sveriges Skolledare menar att utredaren har välgrundade argument för att det, i alla fall inte i dagsläget, går att räkna fram en väl underbyggd vägledande norm för fritidshemmet. Som en av orsakerna anges den låga behörigheten inom sektorn. Olyckligtvis är det samtidigt just fritidshemmets verksamhet som skulle vara allra mest betjänt av en vägledande norm, då skillnaderna i ambition mellan verksamheter är så pass omfattande.

De svårigheter att jämföra verksamheter som grundar sig i skilda redovisningsprinciper bör kunna överkommas genom tydligare riktlinjer. Sveriges Skolledare uppmanar regeringen att inte släppa ambitionen om någon form av kvalitetssäkring även för fritidshemmets verksamhet och återkomma i frågan när förutsättningarna finns på plats.

Förslag 9.2.2 En vägledande norm beräknad på nettokostnaden

Sveriges Skolledare har inget att invända mot modellens utformning utan utgår från att den är kvalitetssäkrad för att leverera bästa tänkbara värden. Förbundet menar att införandet av en vägledande skolpengsnorm har potential att bidra till ökad likvärdighet i resursfördelningen mellan olika skolhuvudmän.

Mot bakgrund av att det uppenbarligen inte föreligger ett solklart samband mellan insatta resurser och resultat ens när hänsyn tas till skolhuvudmäns olika förutsättningar, så ser Sveriges Skolledare att det är rimligt att, i alla fall inledningsvis, arbeta utifrån vägledning snarare än tvingande regler. Med en vägledande modell kan kommuner, som uppnår goda resultat även med en resursinsats under sitt modellberäknade värde, välja att ta hänsyn även till andra aspekter vid resursbeslut.

Sveriges Skolledare har dock en grundläggande invändning mot att modellen utgår från dagens redovisade kostnad för förskoleklass och grundskola. Vi vet att drygt 16 procent av grundskoleeleverna inte klarar att nå tillräckligt långt i sin kunskapsutveckling för att kunna ta sig vidare till gymnasiet. Vi vet också att svenska elever inte alltid presterar så bra i de internationella kunskapsmätningarna som man skulle kunna förvänta av en rik välfärdsnation som Sverige. Lokalt finns även problem med skolfrånvaro, bristande studiero och ibland till och med bekymmer med gängbaserad kriminalitet. Dagens finansiering är uppenbarligen inte tillräcklig för att kunna hantera denna problematik fullt ut.

Förbundet uppmanar därför regeringen att, utöver de löpande kostnadsuppräknningar som utredaren föreslår, inledningsvis också väga in en ambitionshöjning i modellen. Annars riskerar vi att normen fastställs till att 15% av

eleverna i årskurs nio ska misslyckas att nå gymnasiebehörighet, vilket måste ses som svek.

Sveriges Skolledare uppmanar också regeringen att följa upp utvecklingen av den lokala finansieringen löpande, och återkomma i frågan om en eventuell bindande norm, om inte tillräcklig anpassning till den vägledande normen sker.

Förslag 9.4.1 Reglering av att normen ska beaktas.

Sveriges Skolledare delar utredarens uppfattning att den vägledande normen ska skrivas in i skollagstiftningen för att uppnå tillräcklig tydlighet. Förbundet kan inte se att dokumentation av hur kommunen har beaktat normen innebär någon större administrativ belastning.

Förbundet många gånger efterfrågat en ökad transparens från skolhuvudmannens sida gällande vilka beräkningar och bedömningar som ligger bakom ett budgetbeslut och vilket resultat som verksamheten förväntas kunna uppnå kopplat till de avsatta medlen. Förbundets medlemmar upplever många gånger kopplingen som svag och att budgetbesluten inte grundas på en fullständig genomgång av barns och elevers behov.

För att komma till rätta med dessa skevheter har Sveriges Skolledare föreslagit införandet av en lex-lagstiftning inom skolområdet. Förbundet ser att en vägledande skolpengsnorm har förutsättningar att ta om hand en del av det behov av ökad rättssäkerhet och kvalitetsutveckling som lex-lagstiftningen var tänkt att uppmärksamma och hantera.

Förslag 9.4.2 Reglering av uppdraget till ansvarig myndighet och av hur beräkningen ska göras.

Sveriges Skolledare har inget att invända mot förslaget.

Förslag 9.4.3 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Utredaren förslår att normen vid resursfördelning till den egna förskoleklassen och grundskolan bör tillämpas första gången på resursfördelningen för kalenderåret 2028.

Sveriges Skolledare ser med viss oro på den arbetsbelastning som alla de föreslagna reformerna sammantaget kommer att innebära för skolans ledning och styrning. Om en anpassning till en vägledande skolpengsnorm innebär mer omfattande förändringar i resurstilldelning för en enskild skolenhet kan det bli avsevärt svårare att genomföra den stora reformagenda som regeringen föreslår, inte minst för grundskolan.

Förbundet utgår ifrån att de budgetsatsningar som åtföljer reformerna även kommer att komma verksamheterna till del, och att de inte enbart fastnar på

myndighets- eller förvaltningsnivå. Om så inte blir fallet finns en uppenbar risk för att de elever som befinner sig i verksamheterna under perioden från 2028 och några år framåt, får möta en kvalitetsmässigt sämre verksamhet än de har rätt att förvänta sig.

Förslag 10.5.1 Merkostnader för utbudsansvaret

Regleringen i skollagen och skolförordningen om grundbeloppet

Sveriges Skolledare noterar att ett avdrag för kommunernas merkostnader i enlighet med en fastslagen schablon som är lika över tid och för alla kommuner ger tydlighet och förutsägbarhet. Det är också den hantering som tillämpas i våra nordiska grannländer. Förbundet har inget att invända mot förslaget.

Tillskott och minskningar under budgetåret

Sveriges Skolledare har inget att invända mot förslaget.

Förslag 10.5.2 Villkorade belopp för resursskolor och andra ändamål

Sveriges Skolledare bifaller förslaget.

Förslag 10.5.4 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Sveriges Skolledare har inget att invända mot förslaget.

Med vänlig hälsning

Sveriges Skolledare

Ann-Charlotte Gavelin Rydman
Förbundsordförande

Lena Linnerborg
Utbildningspolitisk chef